

Vadlīnijas pašvaldībām pārejas periodā no latiem uz *euro*

Saturs

1.	Vispārīgā informācija	2
2.	Informācija pašvaldību institūcijām	3
2.1.	Pašvaldību normatīvo aktu un citu lēmumu pielāgošana <i>euro</i>	3
2.1.1.	...kur nav nepieciešams zināt oficiālo maiņas kursu.....	3
2.1.2.	... kur ir nepieciešams zināt oficiālo maiņas kursu	4
2.1.3.	Paskaidrojuma raksta pievienošana saistošajiem noteikumiem	4
2.1.4.	Informēšanas procedūra.....	4
2.2.	Grāmatvedības uzskaitē.....	5
2.2.1.	Attaisnojuma dokumenti un grāmatvedības reģistri	5
2.2.2.	Gada pārskatu sagatavošana	7
2.3.	Pašvaldību finanšu dokumentu pielāgošana <i>euro</i>	8
2.3.1.	Fiksētās un mainīgās procentu likmes	8
2.3.2.	Pašvaldību budžeta sastādīšana	8
2.3.3.	Pašvaldību publiskā pārskata sastādīšana.....	8
2.4.	Nodokļu un nodevu aprēķināšanas, pārrēķināšanas, maksāšanas jautājumi	9
2.4.1.	Nodokļu un nodevu aprēķināšana, pārrēķināšana, maksāšana pēc <i>euro</i> ieviešanas	9
2.4.2.	Uzņēmumu ienākuma nodokļa avansa maksājumi.....	10
2.4.3.	Iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšana	10
2.4.4.	Nekustama īpašuma nodokļa aprēķināšana	10
2.4.5.	Nodokļu maksātāju nodokļu nomaksas stāvoklis norēķinos ar budžetu.	10
2.5.	Informācijas tehnoloģiju sistēmu procesu karte	11

Vadlīniju izstrādes mērķis ir skaidrot likumprojektā "*Euro* ieviešanas likums" (turpmāk – EIL)¹ noteikto regulējumu attiecībā uz pašvaldībās veicamajiem darbiem saistībā ar pāreju no latiem uz *euro*. Vadlīnijās tiek minēta vispārīgā informācija un virkne speciālās informācijas, kas attiecas uz tieši uz pašvaldību institūciju jomu.

Informācija, kas attiecas uz visām *euro* ieviešanas procesā iesaistītajām pusēm ir vispārīgie noapaļošanas principi, kas izriet gan no EIL, gan no Eiropas Savienības tiesību regulējuma.

Informācija, kas attiecas uz pašvaldību institūciju jomu ir saistīta ar, pirmkārt, pašvaldību saistošo noteikumu sakārtošanu *euro* valūtai, otrkārt, grāmatvedības uzskaiti pašvaldību institūcijā, treškārt, pašvaldību finanšu jomas specifiskiem jautājumiem kā, piemēram, pašvaldību budžeta sastādīšanas, pašvaldību publiskā pārskata, fiksēto un mainīgo likmju jautājumi pārejā no latiem uz *euro*, ceturtkārt, nekustamā īpašuma nodokļa aprēķināšanu, pārrēķināšanu, maksāšanu u.c. nodokļu maksājumu jomas jautājumiem, piektkārt, informācijas sistēmu pielāgošanas laika grafiku.

1. Vispārīgā informācija

Atbilstoši EIL 6.pantam konvertācija tiks veikta pēc ES Padomes noteiktā maiņas kursa (turpmāk – oficiālais kurss), noapaļojot līdz veseliem *euro* centiem:

- ja trešā zīme aiz komata ir no 0 līdz 4, tad centa vērtība nemainās;
- ja trešā zīme aiz komata ir no 5 līdz 9, tad cents tiek apaļots par vienu vērtību uz augšu.

Papildus prasības attiecībā uz oficiālā kursa lietošanu ir noteiktas Padomes Regulā (EK) Nr.1103/97 (1997.gada 17.jūnijs) par dažiem noteikumiem attiecībā uz *euro* ieviešanu 4.pantā, t.sk.,:

- oficiālo kursu neapaļo un nesaīsina, veicot konvertēšanu;
- oficiālo kursu izmanto abpusējai konvertēšanai *euro* vienības un latu vienības starpā. Neizmanto apgrieztās likmes, ko atvasina no maiņas kursiem;
- naudas summas, kas jākonvertē no vienas valsts valūtas citā (piemēram, no iedzīvotājam ir nepieciešamība par latiem iegādāties dolārus), vispirms konvertē naudas vienībās, kas izteiktas *euro* vienībās, šo summu noapaļo, atstājot ne mazāk kā trīs skaitļus aiz komata, bet pēc tam konvertē citas valsts valūtas vienībās.

Pašvaldībām jānodrošina visu saistīto tiesisko instrumentu nepārtrauktība un konvertācijas procesa izsekojamība.

¹ Piezīme: Pēc EIL pieņemšanas, vadlīnijās vārds "likumprojekts" tiks aizvietots ar vārdu "likums".

2. Informācija pašvaldību institūcijām

Informācija, kas attiecas uz pašvaldību institūciju jomu ir saistīta ar, pirmkārt, pašvaldību saistošo noteikumu sakārtošanu *euro* valūtai, otrkārt, grāmatvedības uzskaiti pašvaldību institūcijā, treškārt, pašvaldību finanšu jomas specifiskiem jautājumiem kā, piemēram, pašvaldību budžeta sastādīšanas, pašvaldību publiskā pārskata, fiksēto un mainīgo likmju jautājumi pārejā no latiem uz *euro*, ceturtkārt, nekustamā īpašuma nodokļa aprēķināšanu, pārrēķināšanu, maksāšanu u.c. nodokļu maksājumu jomas jautājumiem, piektkārt, informācijas sistēmu pielāgošanas laika grafiku.

2.1. Pašvaldību normatīvo aktu un citu lēmumu pielāgošana *euro*

Attiecībā uz tiem pašvaldības pieņemtajiem lēmumiem, kas nav saistošie noteikumi, ir piemērojama EIL 4.panta pirmā un otrā daļa, kā arī 31.pants, proti, atsaucēs uz latiem tiesiskajos instrumentos, kas pastāv dienā pirms *euro* ieviešanas dienas, sākot ar *euro* ieviešanas dienu, ir uzskatāmas par atsaucēm uz *euro*, ievērojot Padomes noteikto maiņas kursu un šā likuma 6.pantā noteiktos noapaļošanas principus. Sākot ar *euro* ieviešanas dienu, latos izteiktu iesākto, bet nepabeigto tiesisko instrumentu kopsummu konvertē *euro*, ievērojot Padomes noteikto maiņas kursu un šā likuma 6.pantā noteiktos noapaļošanas principus.

Tiesību akta grozījumi ir virzāmi saskaņā ar EIL 30.panta ceturtajā daļā noteikto kārtību, ja tiek grozītas tikai tās tiesību normas un tik lielā mērā, cik tas nepieciešams *euro* ieviešanai

Pašvaldības dome izstrādā *euro* ieviešanai nepieciešamos pašvaldību saistošo noteikumu grozījumu projektus atbilstoši EIL 30.pantā noteiktajai kārtībai un ar tādu aprēķinu, lai tie varētu stāties spēkā ar *euro* ieviešanas dienu (2014.gada 1.janvāri).

Ievērojot to, ka pašvaldības saistošo noteikumu grozīšanas process būs straujš un prasīs pašvaldības administratīvo resursu papildus noslodzi 2013.gadā, jo būs nepieciešams veikt grozījumus vairākos pašvaldības saistošajos noteikumos, kā arī to, ka saistošo noteikumu grozījumu sagatavošanai būs mazāk laika, sevišķi, ja būs nepieciešams noteikumu grozīšanai zināt oficiālo maiņas kursu, t.i., aptuveni pusgads, bet grozījumi pašvaldības saistošajos noteikumos pēc būtības būs redakcionāla rakstura, tad ir ierosināms šādus grozījumus saistošajos noteikumos apstiprināt vienkopus, piemēram, vairāki grozījumi vienā pašvaldības domes sēdē.

2.1.1. ...kur nav nepieciešams zināt oficiālo maiņas kursu

Ne vēlāk kā divus mēnešus pirms *euro* ieviešanas dienas pašvaldības dome apstiprina saistošo noteikumu grozījumu projektus, kas saistīti ar *euro* ieviešanu un kuros **nav nepieciešams zināt oficiālo maiņas kursu.**

Šajā kategorijā ietilpst tie pašvaldību saistošie noteikumi, kuru regulējums nesatur skaitliski noteiktas naudas vienību izteiksmes latos, bet gramatiski satur nacionālās valūtas nosaukumu.

2.1.2. ... kur ir nepieciešams zināt oficiālo maiņas kursu

Ne vēlāk kā vienu mēnesi pirms euro ieviešanas dienas pašvaldības dome apstiprina saistošo noteikumu grozījumu projektus, kas saistīti ar *euro* ieviešanu un kuru grozījumu sagatavošanai ir nepieciešams zināt oficiālo maiņas kursu.

Šajā kategorijā ietilpst tie pašvaldību saistošie noteikumi, kuru regulējums satur skaitliski izteiktas naudas vienības latos, piemēram:

- saistošie noteikumi par sociāliem pabalstiem;
- lielākā daļa uz likuma "Par pašvaldībām" 43.panta pirmās daļas pamata izdoto saistošo noteikumu;
- saistošie noteikumi par pašvaldību aģentūru maksas pakalpojumu cenrāžiem;
- saistošie noteikumi par pašvaldības nodevām.

2.1.3. Paskaidrojuma raksta pievienošana saistošajiem noteikumiem

Ievērojot, ka ar šiem grozījumiem saistošajos noteikumos netiks mainīts pašvaldības tiesību akta saturs, bet tie pēc būtības būs tehniski grozījumi, tad paskaidrojuma raksta pievienošana šādiem saistošo noteikumu grozījumiem nav obligāta.

Šajā gadījumā pašvaldībām ir atstājama brīva izvēle par paskaidrojuma raksta pievienošanu vai nepievienošanu. Attiecīgi, ja kāda pašvaldība vēlēšies sniegt īsu projekta satura izklāstu, projekta nepieciešamības pamatojumu, informācija par plānoto projekta ietekmi uz pašvaldības budžetu, uzņēmējdarbības vidi pašvaldības teritorijā, administratīvajām procedūrām un tml. jautājumiem saistībā ar veiktajiem grozījumiem pašvaldības saistošajos noteikumos sakarā ar *euro* ieviešanu, tad, šādiem saistošajiem noteikumiem ir pievienojams paskaidrojuma raksts.

2.1.4. Informēšanas procedūra

No saistošo noteikumu spēkā stāšanās dienas dome nodrošina saistošo noteikumu pieejamību domes ēkā un pagasta vai pilsētas pārvaldēs, un tie publicējami pašvaldības mājaslapā internetā. Atbilstoši EIL 30.panta ceturtajā daļā noteiktajam, saistošos noteikumus pēc to parakstīšanas, pašvaldība triju darba dienu laikā nosūta Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai zināšanai.

Ja saistošajos noteikumos vienlaicīgi ar *euro* tehniskajiem grozījumiem, tiek veikti kādi papildus grozījumi, kas ir saistīti ar *euro* ieviešanu, piemēram, mainītas summas ne tikai matemātiski, bet arī "apaļi" iedzīvotāju ērtībai, tad šo grozījumu saskaņošana arī var tikt veikta EIL 30.panta ceturtajā daļā noteiktajā kārtībā. Šādi grozījumi pašvaldība veic, ņemot vērā pašvaldības budžeta iespējas un ievērojot šādu nosacījumu:

- noapaļošanai iedzīvotāju ērtībai jābūt par labu iedzīvotājiem visos gadījumos, izņemot gadījumus, kas saistīti ar sodu uzlikšanu. Sodiem, ja pašvaldība nepiemēro noteikto vispārējo apaļošanas principu (atbilstoši EIL 6.pantam), tad tiek piemērots pretējs efekts – apaļošana par sliktu tam personām, kurām uzliek sodu.

2.2. Grāmatvedības uzskaitē

Nodaļā ir izklāstīti visi grāmatvedības uzskaites jautājumi, t.sk. arī tie, kas attiecas uz pašvaldību institūciju.

Nodaļa ir Finanšu ministrijas "Vadlīnijas par grāmatvedības uzskaiti pārejas periodā no latiem uz *euro*" pārpublicējums. Pieejams: [būs saite uz eiro.lv mājas lapas konkrētu vietni]².

2.2.1. Attaisnojuma dokumenti un grāmatvedības reģistri

Grāmatvedības reģistros uz *euro* ieviešanas dienu jāpārrēķina katra grāmatvedības konta atlikums no latiem uz šā atlikuma ekvivalentu *euro* pēc oficiālā maiņas kursa un EIL noteiktajiem noapaļošanas principiem.

Grāmatvedības reģistros uz *euro* ieviešanas dienu jāpārrēķina katra grāmatvedības uzskaites vienības vērtība latos uz ekvivalentu *euro* pēc oficiālā maiņas kursa un EIL noteiktajiem noapaļošanas principiem.

** Grāmatvedības uzskaites vienības vērtība ir grāmatvedībā atsevišķi uzskaitītā objekta (vienības) uzskaites vērtība latos līdz santīmam un summa euro līdz euro centam. Piemēram, katra debitoru vai kreditoru parāda atlikums, katra pamatlīdzekļu vai krājumu uzskaites vienība grāmatvedības kontu analītiskajā uzskaitē.*

Ja latu konvertācijas uz *euro* rezultātā veidojas starpība starp grāmatvedības konta atlikuma kopsummu un to veidojošām sastāvdaļām (uzskaites vienībām), starpības iekļauj peļņas vai zaudējumu aprēķinā (finansiālās darbības pārskatā) attiecīgi kā ieņēmumus vai izmaksas (izdevumus) *euro* ieviešanas pārskata gadā.

**peļņas vai zaudējumu aprēķins – privātajam sektoram, kas sagatavo gada pārskatus saskaņā ar Gada pārskata likumu;*

***finansiālās darbības pārskats – publiskajam sektoram, kas sagatavo gada pārskatus atbilstoši Likumā par budžetu un finanšu vadību 30.panta pirmajai daļai un saskaņā ar Ministru kabineta 2010.gada 17.augusta noteikumiem Nr.777 „Gada pārskata sagatavošanas kārtība”.*

Ierakstus grāmatvedības reģistros par grāmatvedības uzskaites vienības vērtībām latos pirms *euro* ieviešanas dienas nepieciešams uzglabāt normatīvajos aktos noteiktajā termiņā elektroniski vai papīra dokumenta formā.

Sākot ar *euro* ieviešanas dienu, grāmatvedības reģistros un ierakstos vērtības mērs ir *euro*.

Attaisnojuma dokumentos vērtības mērs no *euro* ieviešanas dienas ir *euro*.

Paralēlās atspoguļošanas periodā, t.i., trīs mēnešus pirms *euro* ieviešanas dienas:

- attaisnojuma dokumentos par vērtības mēru lieto latos,

² Pašreizējā dokumenta darba versija: <http://www.eiro.lv/faili/struktura/3D9421035038001353955684.pdf>

- grāmatvedības reģistros un ierakstos par vērtības mēru lieto latos.

Paralēlās atspoguļošanas periodā, t.i., sešus mēnešus pēc *euro* ieviešanas dienas:

- attaisnojuma dokumentos par vērtības mēru lieto *euro*.
- grāmatvedības reģistros un ierakstos par vērtības mēru lieto *euro*.

Paralēlās atspoguļošanas periodā uz gala patērētājam (fiziskajām personām) izsniegtajiem norēķina dokumentiem – rēķiniem un dokumentiem, kas apliecina par darījumu saņemto samaksu – kases čekiem un numurētām ar VID reģistrētām kvītīm attiecas EIL 13.panta otrajā daļā noteiktās prasības.

** Saskaņā ar Ministru kabineta 2007.gada 2.maija noteikumu Nr.282 „Nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu lietošanas kārtība” 54. punktu nodokļu maksātāji par darījumu saņemto samaksu apliecina ar darījumu apliecinājošu dokumentu - ar kases čeku, vai arī ar numurētu Valsts ieņēmumu dienestā reģistrētu kvīti.*

Pamatojoties uz EIL 13.panta otrajā daļā noteiktajām prasībām paralēlās atspoguļošanas periodā, uzņēmumam sagatavojot attaisnojuma dokumenta veidu - norēķina dokumentu gala patērētājam - fiziskajai personai, darījumu kopsumma jānorāda gan latos, gan *euro*.

Piemēram, izsniedzot rēķinu iedzīvotājiem: par komunālajiem maksājumiem, par mobilo sakaru pakalpojumiem – darījumu kopsummu norāda latos un euro.

Paralēlās atspoguļošanas periodā visos citos attaisnojuma dokumenta veidos, kura saņēmējs ir cits uzņēmums, var norādīt darījuma kopsummu latos un *euro*.

Attaisnojuma dokumenti, kuru vērtības mērs ir lats, *euro* vai cita valūta un kuri līdz *euro* ieviešanas datumam vēl nebūs izmantoti ierakstiem grāmatvedības reģistros, ja tie attiecas uz periodu pēc *euro* ieviešanas, būs jāgrāmato grāmatvedības reģistros, par vērtības mēru lietojot *euro*. Attaisnojuma dokumenti latos grāmatojami pēc oficiālā maiņas kursa un EIL noteiktajiem noapaļošanas principiem. Attaisnojuma dokumentiem *euro* pārrēķins nav nepieciešams. Attaisnojuma dokumenti ārvalstu valūtā grāmatojami pēc valūtas kursa, kas ir spēkā saimnieciskā darījuma dienā.

Ja attaisnojuma dokuments tiek izrakstīts pēc *euro* ieviešanas dienas par iepriekšējiem periodiem (piemēram, bilancē uzrādīts attiecīgajā postenī "Uzkrātās saistības" / "Uzkrātie ieņēmumi"), tad vērtības mērs ir *euro*. Savukārt, lai iegūtu vērtības mēru latos atspoguļošanai pārskata periodā pirms *euro* ieviešanas dienas, tiek izmantots oficiālais maiņas kurss un EIL noteiktie noapaļošanas principi.

Ja attaisnojuma dokumentos pēc *euro* ieviešanas dienas vērtības mērs ir ārvalstu valūta, tajā norādītās summas ieegrāmatošanai pārrēķina *euro* pēc saimnieciskā darījuma dienas valūtas kursa normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Grāmatvedības reģistrus kārtojot elektroniski, integrētai grāmatvedības datorprogrammai grāmatvedības informācijas datorsistēmai jānodrošina pirms *euro* ieviešanas dienas latu norēķini sistēmā, pēc *euro* ieviešanas dienas *euro* norēķini sistēmā.

2.2.2. Gada pārskatu sagatavošana

Gada pārskati jā sagatavo tās valūtas vienībās, kura valstī ir oficiālajā apgrozībā pārskata gada beigās, t.i. gada pārskats par 2013.gadu jā sagatavo latos un gada pārskats par 2014.gadu jā sagatavo *euro*.

Gada pārskatos par pārskata gadu, kas beidzas pirms *euro* ieviešanas dienas, ietvertās summas jā norāda latos.

Gada pārskatos par pārskata gadu, kas beidzas *euro* ieviešanas dienā vai pēc tās, ietvertās summas jā norāda *euro*.

Pirmajā gada pārskatā, kas sagatavots *euro*, kā salīdzināmie rādītāji jā uzrāda iepriekšējo pārskata gada rādītāji, kas pārrēķināti *euro* pēc oficiālā maiņas kursa.

Savukārt, pamatojoties uz esošo gada pārskatu sagatavošanas praksi un normatīvajiem aktiem, kas reglamentē gada pārskatu sagatavošanu, gada pārskatā skaitļi jā noapaļo līdz veseliem skaitļiem.

Ja pārskata gads noslēdzas pēc *euro* ieviešanas dienas (piemēram, 2014. gada 30. jūnijā), gada pārskatā ietvertās summas jā norāda *euro*. Pārrēķins, ievērojot iepriekš noteiktos speciālos principus, jā veic saskaņā ar stāvokli *euro* ieviešanas dienā (2014. gada 1. janvārī) – attiecīgi katra grāmatvedības reģistra atlikumus un katras grāmatvedības uzskaites vienības vērtību no latiem pārrēķinot uz *euro*, ievērojot oficiālo maiņas kursu un EIL noteiktos noapaļošanas principus. Pēc *euro* ieviešanas dienas visi darījumi jā uzrāda *euro*.

2.3. Pašvaldību finanšu dokumentu pielāgošana *euro*

2.3.1. Fiksētās un mainīgās procentu likmes

EIL 23.pants "Valsts aizņēmumu un aizdevumu, un galvojumu denominācijas maiņa" nosaka valūtas konvertācijas pamatprincipus, savukārt, tā kā valsts aizdevumu likmes atbilstoši MK 2010.gada 19.janvāra noteikumiem Nr. 63 "Valsts aizdevumu izsniegšanas un apkalpošanas kārtība" tiek noteiktas pamatojoties uz valsts iekšējā aizņēmuma attiecīgā termiņa vērtspapīru ienesīguma likmēm, kas noteiktas šo vērtspapīru sākotnējā izvietojumā, tad attiecībā uz aizdevuma procentu likmju maiņu piemērojams EIL 24.pants "Naudas tirgus indeksu maiņa". Atbilstoši 24.panta otrajai daļai "Indeksa nomaiņu veic nākamajā plānotajā mainīgās procentu likmes pārskatīšanas datumā, sākot ar *euro* ieviešanas dienu", kas nozīmē, ka līdz aizdevuma līgumā paredzētajam aizdevuma likmes maiņas datumam, saglabājas esošā aizdevuma % likme (latu likme).

Līdz ar to valsts aizdevumiem latos, kam ir piemērota fiksētā procentu likme (aizdevumu procentu likme fiksēta līdz aizdevuma termiņa beigām), procentu likme netiks pārskatīta (mainīta) un tā saglabāsies kāda ir noteikta aizdevuma līgumā.

Savukārt valsts aizdevumiem ar mainīgo procentu likmi procentu likmes tiks pārskatītas tikai atbilstoši līguma nosacījumiem, tas ir, procentu likmes tiks mainītas tikai līgumā paredzētajos datumos un procentu likmes, kas jau ir nofiksētas aktuālajam procentu likmes fiksēšanas periodam pirms *euro* ieviešanas, *euro* ieviešanas dienā netiks mainītas.

2.3.2. Pašvaldību budžeta sastādīšana

Sākot ar *euro* ieviešanas dienu, t.i., ar 2014.gadu, pašvaldības savos budžetos skaitlisko informāciju par budžeta ieņēmumiem un izdevumiem norāda *euro*. Tas nozīmē, ka budžets 2014.gadam tiek veidots *euro*. Tātad, ja pašvaldība saistošos noteikumus par budžetu 2014.gadam apstiprina 2013.gadā, tad pašvaldības budžetā ietvertās skaitliskās vērtības par budžeta ieņēmumiem un izdevumiem tiek norādītas gan latos, gan *euro*. Savukārt, ja saistošie noteikumi par budžetu 2014.gadam tiek apstiprināti 2014.gadā, tad skaitliskās vērtības par budžeta ieņēmumiem un izdevumiem tiek norādītas tikai *euro*. Iepriekšējā saimnieciskā gada budžeta līdzekļu atlikumu latos un visas pašvaldības saistības un sniegtos galvojumus latos konvertē pēc oficiālā kursa un EIL noteiktajiem noapaļošanas principiem. Ja līdz saimnieciskā gada sākumam pēc *euro* ieviešanas dienas, pašvaldības budžets nav apstiprināts, pašvaldības izdevumi mēnesī nedrīkst pārsniegt divpadsmito daļu no iepriekšējā gada izdevumiem latos, kuri konvertēti pēc oficiālā kursa un EIL noteiktajiem noapaļošanas principiem, ar noteikumu, ka salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pašvaldībai nesamazinās izpildāmo funkciju apjomus.

2.3.3. Pašvaldību publiskā pārskata sastādīšana

Saskaņā ar Likumu par budžetu un finanšu vadību pašvaldības līdz pārskata gadam sekojošā gada 1.jūlijam sagatavo gada publisko pārskatu. Gada publiskā pārskatā skaitlisko informāciju par kārtējam gadam pēc *euro* ieviešanas dienas pieņemto budžetu norāda *euro*, divu iepriekšējo gadu, t.i., pirms *euro* ieviešanas dienas, skaitliskā informācija pārrēķināma uz *euro*, ievērojot oficiālo maiņas kursu un EIL noteiktos noapaļošanas principus.

2.4. Nodokļu un nodevu aprēķināšanas, pārrēķināšanas, maksāšanas jautājumi

Nodokļu jomas pielāgošana galvenokārt saistīta ar to tiesību aktu precizēšanu, kuros iekļauts regulējums attiecībā uz valūtu, kurā veicami nodokļa maksājumi.

2.4.1. Nodokļu un nodevu aprēķināšana, pārrēķināšana, maksāšana pēc euro ieviešanas

Sākot ar *euro* ieviešanas dienu, nodokļi (arī nodokļu avansa maksājumi), nodevas un citi nodokļu jomā noteiktie maksājumi aprēķināmi un maksājami *euro*.

Par taksācijas periodu pirms *euro* ieviešanas dienas nodokli, ko nodokļu maksātājs norādījis nodokļu deklarācijā un nodokļu administrācija – paziņojumā par nekustamā īpašuma nodokli, sākot ar *euro* ieviešanas dienu, konvertē pēc oficiālā kursa un EIL noteiktajiem noapaļošanas principiem. Tas attiecas gan uz kārtējiem maksājumiem, gan uz nokavētajiem (par taksācijas periodiem pirms *euro* ieviešanas dienas) nodokļu maksājumiem.

Sākot ar *euro* ieviešanas dienu, nodokļu maksātājs, iesniedzot nodokļu deklarācijas vai nodokļu deklarācijas labojumus par taksācijas periodu pirms *euro* ieviešanas dienas, atbilstoši EIL noteiktajam valsts budžetā iemaksājamo nodokļa (nodevas) vai cita valsts noteiktā maksājuma lielumu norāda latos, bet, veicot maksājumu, to konvertē pēc oficiālā maiņas kursa un EIL noteiktajiem noapaļošanas principiem.

Gadījumos, kad, sākot ar *euro* ieviešanas dienu, nodokļu maksātājs iesniedz nodokļu deklarācijas vai nodokļu deklarācijas labojumus par taksācijas periodu pirms *euro* ieviešanas dienas, un atbilstoši EIL paredzētajām normām no budžeta atmaksājamo nodokļa summu norāda latos, nodokļu administrācija, veicot pārmaksas atmaksu, to konvertē pēc oficiālā maiņas kursa un EIL noteiktajiem noapaļošanas principiem.

Nodokļu administrācijas kontroles (pārbaudes, revīzijas), kas veikta par taksācijas periodu pirms *euro* ieviešanas dienas, rezultātā papildus aprēķinātos nodokļus un ar tiem saistītās nokavējuma un soda naudas vai samazinātās summas lēmumā norāda tajā valūtā, kas bija apritē konkrētajā taksācijas periodā, t.i., latos. Nodokļa maksātāja *euro* veicamos maksājumus nosaka, lēmumā uzrādīto summu latos, konvertējot pēc oficiālā maiņas kursa un EIL noteiktajiem noapaļošanas principiem.

Saskaņā ar EIL noteikto tiesiskajos instrumentos, kas ir pieņemti, bet nav izpildīti līdz *euro* ieviešanas dienai latos izteiktais lielums ir uzskatāms par *euro* izteiktu lielumu, kas vienlaikus tiek konvertēts pēc oficiālā maiņas kursa un EIL noteiktajiem noapaļošanas principiem. Līdz ar to attiecīgo tiesisko instrumentu nav nepieciešams pieņemt no jauna.

Ar tiesiskajiem instrumentiem tiek saprasti gan visi tiesību akti (likums, Ministru kabineta noteikumi, Ministru kabineta rīkojums, pašvaldības saistošie noteikumi u.c.), gan iestāžu administratīvie akti (piemēram, lēmums par nodokļu revīzijas (audita) rezultātiem, lēmums par datu atbilstības pārbaudes rezultātiem, lēmums par nodokļu samaksas termiņa pagarināšanu, paziņojums par nekustamā īpašuma nodokli), gan tiesas nolēmumi (piemēram, spriedums par aprēķinātā nodokļu maksājuma samazināšanu), gan līgumi (piemēram, vienošanās līgums saskaņā ar likuma "Par nodokļiem un nodevām" 41.pantu), kā arī citi

instrumenti, kas rada jebkādas tiesiskas sekas (nodibina, groza, konstatē vai izbeidz konkrētas tiesiskās attiecības vai konstatē faktisko situāciju).

2.4.2. Uzņēmumu ienākuma nodokļa avansa maksājumi

Sākot ar *euro* ieviešanas dienu, maksājamā uzņēmumu ienākuma nodokļa avansa (mēneša vai ceturkšņa) lielumu, kas noteikts, pamatojoties uz iepriekšējam taksācijas periodam, kad aprītē bija lati, aprēķināto nodokļa apmēru, konvertē pēc oficiālā maiņas kursa, nemainot noteikto praksi latos, t.i., noapaļojot to līdz veseliem *euro*:

- ja aiz komata ir no 0 līdz 49 centiem, tad centus atmet;
- ja aiz komata ir skaitlis no 50 līdz 99 centiem, tad *euro* tiek apaļots par vienu vērtību uz augšu.

Ja uzņēmuma ienākuma nodokļa maksātāja taksācijas periods ir sācies pirms *euro* ieviešanas dienas un turpinās pēc pārejas uz *euro*, sākot ar *euro* ieviešanas dienu, maksājamo uzņēmumu ienākuma nodokļa avansa apmēru nosaka, iepriekš latos veiktos avansa maksājumus konvertējot pēc oficiālā maiņas kursa.

2.4.3. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšana

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātājs, kam nav pienākuma kārtot grāmatvedību un kas taksācijas periodos pirms *euro* ieviešanas dienas vai lata un *euro* vienlaicīgas apgrozības periodā ir ieguvis nekustamo īpašumu vai citus aktīvus, vai saistības, kuru vērtība izteikta latos, periodā, sākot ar *euro* ieviešanas dienu, ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamo ienākumu no šādu aktīvu vai saistību atsavināšanas nosaka, minētā nekustamā īpašuma vai citu aktīvu iegūšanas vērtību vai saistību vērtību konvertējot pēc oficiālā maiņas kursa.

2.4.4. Nekustama īpašuma nodokļa aprēķināšana

Nekustama īpašuma nodokļa aprēķināšanai nepieciešamo kadastrālo vērtību taksācijas gadam, kurā notiks pāreja uz *euro*, pašvaldības no Valsts Zemes dienesta saņems izteiktu *euro* (kadastrālā vērtība būs konvertēta no latiem uz *euro* pēc oficiālā maiņas kursa un EIL noteiktajiem noapaļošanas principiem). Sākot no *euro* ieviešanas dienas, kadastrālā vērtība tiek izteikta *euro*, līdz dienai pirms *euro* ieviešanas dienas – latos.

Ja pēc *euro* ieviešanas dienas ir nepieciešams veikt nekustama īpašuma nodokļa aprēķina precizēšanu vai pārrēķināšanu par taksācijas gadu pirms *euro* ieviešanas dienas, to veic latos, balsoties uz kadastrālo vērtību, kas izteikta latos. Pēc aprēķina veikšanas, maksājamais nodoklis tiek konvertēts no latiem uz *euro* pēc oficiālā maiņas kursa un EIL noteiktajiem noapaļošanas principiem.

2.4.5. Nodokļu maksātāju nodokļu nomaksas stāvoklis norēķinos ar budžetu.

Informāciju par konta pārskatu (nodokļu maksātāju nodokļu nomaksas stāvoklis norēķinos ar budžetu) paredzētajiem darbības principiem Nodokļu informācijas sistēmā (NIS) saistībā ar pāreju uz *euro*.

NIS, kas tiek izmantota, lai datus sagatavotu nodošanai pašvaldībām (piemēram, Rīga, Ventspils), paredzēts, ka tiks papildināts nodokļu maksātāju nodokļu nomaksas stāvokļa aprēķina algoritms, paredzot vēl vienu aprēķina punktu (*euro* dienai), kurā notiks nomaksas

stāvokļa (parāda vai pārmaksas summu) konvertācija no latiem uz *euro*. Caur šo jauno punktu aprēķins tiks veikts vienmēr, kad nodokļu maksātājs precizēs latos aizpildītās deklarācijas par iepriekšējiem gadiem vai arī, kad tiks veikti kādi labojumi aprēķina vai iemaksas operācijās ar, attiecīgi, maksāšanas termiņu vai samaksas datumu mazāku par 2014.gada 1.janvāri. Rezultātā tiks iegūts (un datu bāzē saglabāts) nodokļu nomaksas stāvoklis norēķinos ar budžetu *euro* uz uzdoto datumu (ja vien šis datums ir lielāks vai vienāds par 2014.gada 1.janvāri). Papildus tiks realizēta latu konvertēšana uz *euro* un arī pretējā virzienā no *euro* uz latiem, aprēķinot nokavējuma naudu par nepilnībā nomaksātiem temiņpagarinājumiem un citos gadījumos, kad process sākas pirms 2014.gada 1.janvāra, bet beidzas pēc 2014.gada 1.janvāra un tam beidzoties ir jāaprēķina nokavējuma nauda pilnā apmērā no nenomaksātās summas par visu periodu.

Paredzams, ka datu apmaiņā ar pašvaldībām (piemēram, Rīga, Ventspils) informācija par nodokļiem tiks nodota valūtā, kāda atbilst nododamās informācijas pirdokumentu taksācijas periodam un tajā aprītē esošajai valūtai, tas ir, informācija par 2013.gadu būs latos un to šobrīd ir plānots nodot arī citām institūcijām latos. Savukārt informāciju par 2014.gadu plānots nodot tikai *euro*. Šī norma arī izriet no EIL.

2.5. Informācijas tehnoloģiju sistēmu procesu karte

Līdzīgi tam, kā tiek sakārtotas valsts informācijas sistēmas, tiek rekomendēts laika grafiks arī pašvaldību informāciju sistēmu pielāgošanai *euro* valūtai.

1. Pašvaldību sarunas ar IT sistēmu izstrādātājiem: 2012.g. decembris - 2013.g. janvāris
2. Pašvaldību IT sistēmu pielāgošanas-izstrādes darbs: 2013.g.februāris- 2013.g.1.septembris.
3. Pašvaldību IT sistēmu testēšana: 2013.g.septembris-2013.g.decembris
4. Pašvaldību IT sistēmu palaišana ekspluatācijā: 2014.g.1.janvāris.